

Hlavní ekumenické problémy

Hlavní oblast kontroverzní tematiky

Hlavní kontroverzní problémy se **netýkají jádra nauky** – *vymezení biblického kánonu, formulování raně křesťanských dogmat.*

Všechny křesťanské církve se hlásí:

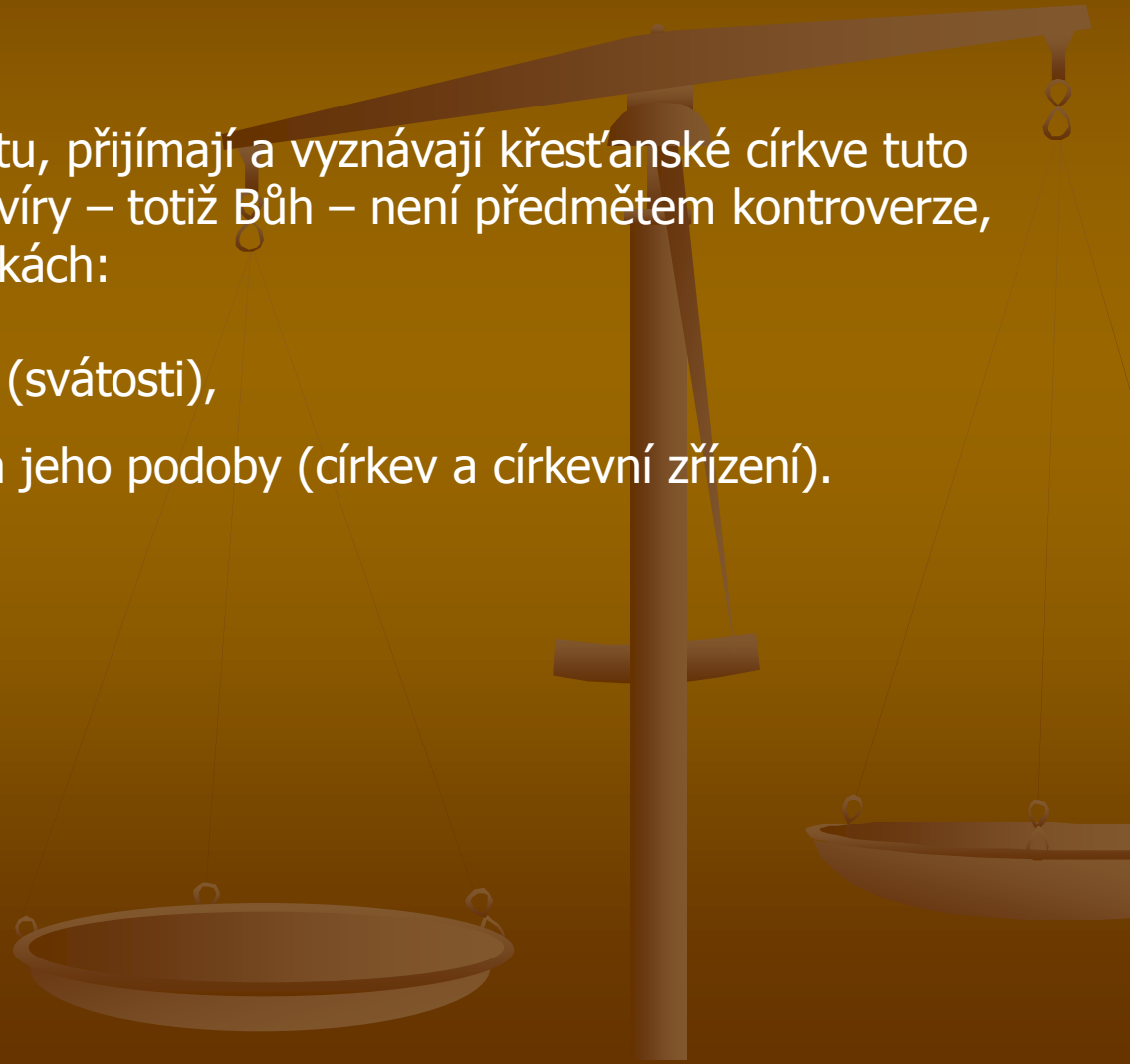
- k témuž Písmu
- většinou považují za závaznou formulaci křesťanské pravdy prvních koncilů
- většinou přijímají podobu církve raného období

Pravoslaví a starokatolická církev se otevřeně k tomuto vzoru hlásí, prvotní církev byla inspirací pro Vat. II a protestantské církve byly taktéž vedeny snahou o očištění církve do původní podoby a odstranění lidových tradic, které mohly překrývat zvěst evangelia nebo ji proměňovat v opak.

Hlavní oblast kontroverzní tematiky

Co se týká učení o Bohu a o Kristu, přijímají a vyznávají křesťanské církve tuto nauku společně. Cíl křesťanské víry – totiž Bůh – není předmětem kontroverze, rozdíly a spory se objevily v otázkách:

- zprostředkování vztahu k Bohu (svátosti),
- pravého Kristova společenství a jeho podoby (církvev a církevní zřízení).

Hlavní oblast kontroverzní tematiky

Jednotlivé problémy:

- **Písmo, Tradice a tradice**

- **Svátosti**

- počet svátostí

- křest

- eucharistie

- manželství

- **Služba v církvi**

- kněz

- biskup

- papež

Písmo, Tradice a tradice

Všechny křesťanské církve se odvolávají na Boží zjevení uchované v Písmu. Které je chápáno jako „Boží slovo“ inspirované Duchem Svatým.

Samotné Písmo ale nemůže být pojítkem mezi církvemi:

- NZ svědčí o různosti církevních obcí
- shoda na biblickém textu nezaučuje shodu na aplikaci biblického textu do konkrétní situace, protože konfesní různost byla důsledkem rozdílného tlumočení biblické zvěsti

Písmo, Tradice a tradice

Vztah Písma a tradice nebyl ve staré církvi zvláštním způsobem objektivizovaná. Pojem tradice se používá k uchránění totožnosti křesťanské víry proti bludům odvoláním se na nepřetržitý řetěz biskupů. Ve středověku zaujímá tradice na důležitou roli: po zkoumání Písma shrnuje teolog učení Otců, závěry koncilů a papežské výroky. Vše je chápáno jako zjevené a inspirované.

Na konci středověku a se začátkem reformace je vztah Písma a tradice silně diskutovanou otázkou. I reformátoři přijímají věroučná rozdělení staré církve, ale pouze pokud nebyla v rozporu s Písmem. Každý výrok církve musí být zkoumán Božím slovem.

Podle Lutherova přesvědčení je Písmo „jasné a průhledné“ vykládá samo sebe a každý, kdo ho s vírou čte a přijímá, mu v síle víry správně rozumí. Není třeba žádná instance, která by Písmo vykládala – princip *sola scriptura*. Tradice a zvyklosti, které nejsou zachyceny v Písmu, je třeba odmítnout.

Písmo, Tradice a tradice

Tridentský koncil (1545-1563) v konfrontaci s představou jasnosti písma a svéhlavého výkladu podtrhuje význam *tradice*: „*Boží slovo je obsaženo v psaných knihách a nepsaných podáních*“. Právě nepsaná podání obhajuje koncil jako autentický zdroj doplňující podání Písma, přičemž o původně zamýšleného seznamu tradic, které je třeba dodržovat, koncil nakonec ustoupil. Protože tradice má stejnou váhu jako Písmo a je v pojetí koncilu úzce spjata s učitelským úřadem, bylo ze strany protestantů chápáno toto pojetí jako povýšení magisteria na rovinu Božího zjevení.

Opozice protestantského tábora tradici přisoudila charakter pouhého lidského ustanovení a jediným svědkem Božího zjevení zůstalo Písmo, jež obsahuje vše pro víru a spásu potřebné. Každé lidské doplnění Písma je nepřijatelné: *co není v Písmu, je nebiblické a tedy protikřesťanské*.

Písmo, Tradice a tradice

Potridentská katolická teologie vykládá (zkresleně) učení koncilu jako nauku o dvou vedle sebe položených „kanálů“, které se vzájemně neprolínají, ale doplňují. Teprve ve 20. století před Vat.II. ukazuje novozákonní věda, že formulaci biblických knih předcházelo ústní nepsané podání (zvěstování - tradice), proto nelze tradici chápat jako od Písma odlišný pramen, ale jako proces, na jehož základu se biblické knihy zrodily. Písmo je součástí tradice a tradice vychází z Písma jako aktuální podoba zvěstování. Proto Vat.II. zdůraznil sepjetí Písma a tradice:

„Posvátná tradice a Písmo svaté jsou tedy ve vzájemném těsném spojení a sdílení. Obojí vyvěrá z téhož božského pramene, splývá jaksí v jedno a směřuje k témuž cíli.“ (DV9)

V tomto smyslu i magisterium není nad Boží slovem, ale slouží mu.

Písmo, Tradice a tradice

Protestantská teologie ve 20. století objevuje podobný přístup k tradici.

Protestantští učenci nahlédli, že nelze Písmo oddělovat od tradice a že sebrání a kanonizace novozákonních spisů jsou samy součástí tradice... (A. Harnack)

1963 – Montréal – 4. konference pro Víru a řád: rozlišení v pojmu tradice:

- - Boží zjevení v Krtistu skrze Ducha Svatého
- - proces tradování zvěsti
- - konfesně a historicky vytvářené tradice.

Písmo nemůže být samo, ale otevírá se při zvěstování a zvěstování vyžaduje.

V současné době nejsou v téhle otázce zásadní konfesní spory a nelze ji nadále pokládat příčinu rozdělení.

Svátosti

- církve se liší v počtu svátostí, které slaví
- v katolické, pravoslavné a starokatolické tradici: 7 svátostí
- reformační církve: 2 svátosti – křest a eucharistie
- i v dějinách katolické církve se počet svátostí lišil: 2-40, definitivní potvrzení počtu 7 dal Tridentský koncil
- kritériem pro identifikaci svátosti byl v KC bylo Kristovo dílo spásy a pověření Bohem
- kritériem pro ustanovení svátosti pro reformátory je výslovné ustanovení samotným Ježíšem.
- v současném pojetí KC církev rozlišuje *sacramenta maiora (principalia)*: křest a eucharistii
- protestantské církve znají i další obřady a poslání, které mají ve vážnosti, i když je svátostí nenazývají: konfirmace, ordinace, manželství.

Svátost křtu

Křest a jeho účinky mají v biblické tradici mnoho označení: obrácení, metanoia, vyznání, začlenění do církve, znovuzrození, spoluumírání a vzkříšení, odpuštění prvotní viny, ospravedlnění, záchrana před Božím soudem, znovuzrození, obléknutí Krista.

Pokud existovaly rozdíly v učení o křtu, pak se týkaly spíše podmínek jeho udělení a uznání.

V souvislosti s kontroverzí s tzv. *novokřtěnci* šlo o vyjádření vztahu mezi křtem a vírou.

Křest je přihlášením se ke Kristu, ví se vyjadřuje znamením křtu. Obojí jsou dva aspekty na cestě ke spáse.

Existují 2 modely:

- *víra vede ke křtu*: osobní vyznání víry je předpokladem ke křtu
- *křest vede k víře*: křest je začátkem trvajících procesu, označovaném jako víra

Svátost křtu

Víra (jako akt) křest předchází i ze křtu plyne (jako proces).

Tento vztah víry a křtu se stává akutním v otázce křtu dětí
„Protože se do lidové církve vstupuje křtem ve spánku, máme tolik spícího křesťanstva...“ (K. Barth)

V reformované tradici je křest *potvrzení víry*

V katolické, pravoslavné a luterské tradici je křest *nezaslouženým darem od Boha, který vychází vstříc. Tento dar jsme si nezasloužili ani svou vírou. Nejde o lidský úkon, ale Bůh s námi jedná a my k tomu nedokážeme ničím přispět.*

Obě dvě koncepce mají svou pravdu a zároveň svá úskalí:

- v případě křtu jako potvrzení víry je akcent na straně člověka, je zde nebezpečí chápání víry jako jednorázového rozhodnutí
- v případě křtu jako nezaslouženého daru je nebezpečí degenerace v magický akt, který nemá s vírou nic společného

Svátost křtu

I křest dítěte musí být nesen a podmíněn vírou rodičů, kmotrů a církve, pokud neexistuje naděje, že křest bude dále rozvíjen, není možné křest udělit, ale je třeba jej odložit. (V katolické tradici existuje rozdělení iniciační svátosti na křest a biřmování).

Křtem v určité církvi se člověk stává členem Kristovy církve, ale zároveň se začleňuje do konkrétního společenství, konkrétní konfese. Každý křest je ekumenický, ale žít lze pouze v určité církvi.

V současné době existuje široká shoda na platnosti křtu i mimo vlastní církevní společenství. Historicky byla tato otázka otevřena ve 2. polovině 3. století v konfrontaci mezi sv. Cypriánem a papežem Štěpánem I. Zatímco Cyprián byl přesvědčen, že „mimo pravou církev není spásy“ a křest „odpadlíků“ není projevem Ducha Svatého a postrádá platnost, papež Štěpán I. uznal křest udělený odpadlíky a přijímal do společenství církve prostým vkládáním rukou.

Svátost křtu

Podmínkou pro řádné udělení křtu je:

- úmysl křtít
- vzývání trojjediného Boha
- omytí vodou, či ponoření do vody

Křest je čin Boží, proto situace udělovatele křtu není důležitá. Udělovatelem může být i člověk bez víry.

V ČR existuje (1994) **Dohoda o vzájemném uznání křtu** mezi

- církví ŘK a Českobratrskou církví evangelickou
- církví ŘK a Církví československou husitskou

V dohodě je formulována společná víra a podoba obřadu.

Aplikace staré zásady: *V podstatném jednota, v nepodstatném svoboda, ve všem pak láska.*

I církve, které nemají takovou výslovnou podobu, mají křest vzájemně uznávat, pokud není pochybnost o správném udělení.